

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

N U T A R I M A S
DĖL GAMTINIŲ DUJŲ TIEKIMO SAUGUMO UŽTIKRINIMO PRIEMONIŲ APRAŠO
PATVIRTINIMO

2008 m. vasario 26 d. Nr. 163

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo (Žin., 2000, Nr. [89-2743](#); 2007, Nr. [43-1626](#)) 24 straipsnio 3 dalimi, atsižvelgdama į Vartotojų aprūpinimo energija ir (ar) energijos ištekliais esant ekstremaliai energetikos padėčiai tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. sausio 13 d. nutarimu Nr. 12 (Žin., 2003, Nr. [5-182](#)), 5.2 punktą ir įgyvendindama 2004 m. balandžio 26 d. Tarybos direktyvą 2004/67/EB dėl priemonių, skirtų gamtinių dujų tiekimo patikimumui užtikrinti (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 12 skyrius, 3 tomas, p. 19), Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Patvirtinti Gamtinių dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių aprašą (pridedama).
2. Nustatyti, kad nenutrūkstamas gamtinių dujų (toliau vadinama – dujos) tiekimas buitiniams vartotojams užtikrinamas sudarant ir laikant dujų atsargas pagal tokį grafiką: nuo 2008 m. rugsėjo 1 d. – 10 dienų, o vėliau papildomai po 10 dienų kasmet, kol bus pasiektas 60 dienų lygis. Dujų atsargų kiekis apskaičiuojamas vadovaujantis faktinio dujų sunaudojimo praėjusių 3 metų vidutiniu mėnesiniu šaltojo periodo vidurkiu.

MINISTRAS PIRMININKAS

GEDIMINAS KIRKILAS

ŪKIO MINISTRAS

VYTAS NAVICKAS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2008 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 163

GAMTINIŲ DUJŲ TIEKIMO SAUGUMO UŽTIKRINIMO PRIEMONIŲ APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Gamtinių dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių aprašas (toliau vadinama – šis Aprašas) yra skirtas gamtinių dujų (toliau vadinama – dujos) tiekimo patikimumui užtikrinti. Šis Aprašas nustato minimalius dujų tiekimo patikimumo reikalavimus, jų finansavimo principus, taip pat dujų įmonių ir kitų dujų rinkos dalyvių (sistemos naudotojų ir vartotojų), Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos, Valstybinės energetikos inspekcijos prie Ūkio ministerijos (toliau vadinama – Valstybinė energetikos inspekcija) ir kitų valstybės institucijų pareigas įgyvendinant šio Aprašo reikalavimus.

2. Šio Aprašo reikalavimai taikomi, kai dujų tiekimas sutrinka arba nutraukiamas dėl avarių ar kitų išorinių veiksnių, kuriems dujų įmonės negali daryti įtakos ar jų valdyti pagal savo kompetenciją ir pareigas.

3. Dujų įmonės įgyvendina šio Aprašo priede nurodytas ir pačių suplanuotas prevencines priemones dujų tiekimo patikimumui ir techninei dujų sistemų saugai užtikrinti.

4. Šiame Apraše vartojamos pagrindinės sąvokos:

Būtiniausi vartotojų poreikiai – teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis gyventojams tenkintinos būtiniosios medicinos pagalbos, maisto produktų ir kitų būtiniausių prekių reikmės.

Dalinis dujų tiekimo sutrikimas – padėtis, kai šalis netenka iki 20 procentų tiekiamų dujų kiekio ir nėra realių priemonių jam atkurti.

Didelis dujų tiekimo sutrikimas – padėtis, kai šalis netenka daugiau kaip 20 procentų tiekiamų dujų kiekio ir nėra realių priemonių jam atkurti.

Ilgalaikė dujų tiekimo sutartis – dujų tiekimo sutartis, sudaroma ilgesniam kaip 10 metų laikotarpiui.

Nenutrūkstamas dujų tiekimas – nepertraukiamas dujų tiekimas vartotojams, sutrikus dujų tiekimui, kol dujų įmonės turimomis priemonėmis gali užtikrinti dujų tiekimą vartotojams.

Nutrūkstamas dujų tiekimas – pertraukiamas dujų tiekimas vartotojams, sutrikus dujų tiekimui, kai dujų tiekimas vartotojams gali būti ribojamas arba nutraukiamas.

Šaltasis periodas – lapkričio, gruodžio, sausio, vasario ir kovo mėnesiai.

5. Kitos šiame Apraše vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatyme (Žin., 2000, Nr. [89-2743](#); 2007, Nr. [43-1626](#)) ir Lietuvos Respublikos energetikos įstatyme (Žin., 2002, Nr. [56-2224](#)) apibrėžtas sąvokas.

II. DUJŲ TIEKIMO PRIORITETAİ

6. Šiame Apraše nustatomas prioritetas saugus dujų tiekimas, įskaitant atsargas dujų vamzdyne, buitiniams vartotojams ir vartotojams į tuos objektus, kurių energijos gamybos galia mažesnė kaip 5 MW (kai ta energija parduodama ar naudojama visuomeniniams ar gyventojų poreikiams tenkinti), kuriuose nėra kuro rezervinių atsargų ir kuriems dujų tiekimo negalima nutraukti.

7. Sutrikus dujų tiekimui, dujos tiekiamos ir transportuojamos šia prioritetine tvarka:

7.1. buitiniams vartotojams;

7.2. įmonėms, tenkinančioms būtiniausius vartotojų poreikius;

7.3. energijos gamybos įmonėms, kurioms dujos tiekiamos nepertraukiamai;

7.4. ne energijos gamybos įmonėms, kurioms dujos tiekiamos nepertraukiamai;

7.5. energijos gamybos įmonėms, kurioms dujos tiekiamos pertraukiamai;

7.6. kitoms ne energijos gamybos įmonėms.

Šių prioritetų turi laikytis dujų tiekimo įmonės, sistemų operatoriai, vartotojai ir sistemos naudotojai. Dujų tiekimo nutraukimo ar didelio dujų tiekimo sutrikimo atveju vartotojams dujos tiekiamos atsižvelgiant į dujų sistemose, gamtinių dujų saugyklose (toliau vadinama – saugyklos) turimus dujų kiekius ir technines dujų sistemos galimybes.

8. Nenutrūkstamo dujų tiekimo vartotojams turi būti sudaromos ir laikomos dujų atsargos. Tiekimo įmonės yra atsakingos už nenutrūkstantį dujų tiekimą buitiniams vartotojams, šiam tikslui jos privalo sudaryti ir laikyti dujų atsargas buitiniams vartotojams.

9. Dujų atsargos turi būti tiekiamos iš Europos Sąjungos (toliau vadinama – ES) valstybių narių teritorijose esančių saugyklų. Tiekimo įmonės, kurios neturi techninių galimybių laikyti dujų atsargų ES valstybių narių teritorijose esančiose saugyklose, privalo planuoti ir įgyvendinti kitas priemones, kurios užtikrintų nenutrūkstantį energijos išteklių tiekimą nenutrūkstamo dujų tiekimo vartotojams.

III. MINIMALŪS DUJŲ TIEKIMO PATIKIMUMO REIKALAVIMAI IR JŲ ĮGYVENDINIMAS

10. Visi vartotojai pagal dujų tiekimo patikimumą skirstomi į dvi pagrindines grupes: nutrūkstamo dujų tiekimo ir nenutrūkstamo dujų tiekimo. Dujų tiekimo (pirkimo–pardavimo) sutartyje nurodoma, kokiai dujų tiekimo grupei (nutrūkstamo ar nenutrūkstamo) priskiriamas vartotojas.

11. Buitiniai vartotojai yra nenutrūkstamo dujų tiekimo vartotojai.

12. Nebuitiniai vartotojai, kurie gamina ir tiekia energiją gyventojams ar kitiems vartotojams jų būtiniausiems poreikiams tenkinti ir neturi techninių galimybių naudoti rezervinio kuro, privalo pasirinkti nenutrūkstamo dujų tiekimo grupę. Kiti nebutiniai vartotojai su dujų tiekimo įmone gali sudaryti sutartį dėl nenutrūkstamo dujų tiekimo, patys kaupti dujų atsargas saugykloje arba būti nutrūkstamo dujų tiekimo vartotojais. Pasirinkdami dujų tiekimo patikimumo grupę, nebutiniai vartotojai turi įvertinti, kad būtų užtikrinta nenutrūkstanta energijos gamyba ir energijos tiekimas kitiems vartotojams, jeigu tokią veiklą vartotojai vykdo.

13. Dujų tiekimo sutrikimo ar nutraukimo atvejais vartotojams dujų tiekimą užtikrina tiekimo įmonė, kuri tiekė dujas prieš dujų tiekimo apribojimą ar nutraukimą. Nebuitiniai vartotojai, patys laikantys dujų atsargas saugykloje, dujų tiekimo sutrikimo ar nutraukimo atvejais reikiamą dujų tiekimą užsitikrina savo nuožiūra.

14. Nenutrūkstamo dujų tiekimo nebutiniai vartotojai, kurie laiko dujų atsargas saugykloje, ir tiekimo įmonės kartą per ketvirtį perdavimo sistemos operatoriui deklaruoja saugyklose laikomus dujų kiekius ir turi sudaryti laikymo sutartis su laikymo sistemos operatoriumi ir perdavimo sutartis su atitinkamos šalies, kurioje yra saugyklos, perdavimo sistemų operatoriais, užtikrinančiais jų pristatymą iš saugyklos į perdavimo sistemą. Šis reikalavimas netaikomas tiekimo įmonėms, nurodytoms šio Aprašo 9 punkte.

15. Nebuitiniai vartotojai, naudojančys dujas energijai gaminti, kai ta energija parduodama ar naudojama visuomeniniams ar gyventojų poreikiams tenkinti, teisės aktų nustatyta tvarka privalo turėti vieno mėnesio poreikį tenkinančias energijos išteklių rezervines atsargas. Energijos išteklių rezervinių atsargų rūšį pasirenka patys vartotojai. Energijos išteklių rezervinių atsargų kiekis apskaičiuojamas vadovaujantis faktinio energijos išteklių (kuro) sunaudojimo pagal kuro rūšis praėjusių 3 metų vidutiniu mėnesiniu šaltojo periodo vidurkiu. Nebuitiniai vartotojai, negalintys pakeisti dujų kita kuro rūšimi, privalo turėti vieno mėnesio poreikį tenkinančias dujų atsargas arba sudaryti sutartį su tiekimo įmone, turinčia atitinkamas dujų atsargas.

16. Visiško dujų tiekimo nutraukimo atveju vamzdyne esančios dujų atsargos naudojamos tik buitinių vartotojų poreikiams.

17. Esant dideliame dujų tiekimo sutrikimui, už sistemų balansavimą atsakingi perdavimo ir skirstymo sistemų operatoriai nedelsdami (ne vėliau kaip per vieną valandą) raštu, faksu, elektroniniu paštu, telefonu, visuomenės informavimo priemonėse ir (ar) kitais būdais apie tai įspėja vartotojus ir po įspėjimo šio Aprašo nustatyta tvarka pradeda juos išjungti. Nutrūkstamo dujų

tiekimu vartotojai privalo nutraukti dujų vartojimą ne vėliau kaip per vieną valandą nuo įspėjimo gavimo. Kiti vartotojai, priskirti šio Aprašo 19 punkte nurodytoms 2–4 grupėms, privalo nutraukti dujų vartojimą ne vėliau kaip per 2 valandas nuo įspėjimo gavimo.

18. Esant daliniam dujų tiekimo sutrikimui, dujų tiekimas visiems nutrūkstamo tiekimo vartotojams apribojamas proporcingai jų suvartojimui. Dujų tiekimą šiems vartotojams ir sistemos naudotojams riboja perdavimo ir (ar) sistemų operatoriai šio Aprašo 17 ir 20–22 punktų nustatyta tvarka. Esant dujų tiekimo sutrikimui, kai dujos tiekiamos iš saugyklos, dujų tiekimas ribojamas atsižvelgiant į saugykloje turimą ir iš saugyklos tiekiamą dujų kiekį.

19. Esant dideliui dujų tiekimo sutrikimui, dujų tiekimas vartotojams laipsniškai nutraukiamas šia eiliškumo tvarka:

- 1 grupė – nutrūkstamo dujų tiekimo sutartis sudarę vartotojai;
- 2 grupė – rezervinį kurą galinčios naudoti pramonės įmonės (teisės aktais įpareigtos sudaryti rezervinio kuro atsargas);
- 3 grupė – rezervinio kuro neturinčios pramonės įmonės;
- 4 grupė – dujas nenutrūkstamiems technologiniams procesams naudojančios pramonės įmonės ir elektrą bei šiluminę energiją gaminantys vartotojai, galintys naudoti rezervinį kurą;
- 5 grupė – buitiniai vartotojai ir būtiniausius vartotojų poreikius užtikrinantys asmenys.

20. Kilus avarinei situacijai ar teisės aktų nustatyta tvarka paskelbus ekstremalią energetikos padėtį dujų sektoriuje, dujų įmonės, vartotojai ir sistemos naudotojai privalo vykdyti perdavimo ir (ar) skirstymo sistemos operatorių nurodymus. Dujų įmonės, vartotojai ir sistemos naudotojai bendradarbiauja, užtikrindami, kad dujų rinka būtų paveikta kuo mažiau ir būtų užtikrinami būtiniausi vartotojų poreikiai.

21. Didelio dujų tiekimo sutrikimo ar nutraukimo atveju perdavimo ir skirstymo sistemų operatoriai dujas perduoda ir skirsto pagal šiame Apraše išdėstytus principus, neatsižvelgdami į dujų importo sąlygas. Perdavimo ir skirstymo sistemų operatoriai privalo bendradarbiauti ir dirbti bendru suderintu režimu.

22. Dujų tiekimo sutrikimo atveju tranzitu gabenamų dujų kiekiai ribojami proporcingai šalies vartotojams ribojamiems dujų kiekiams. Dujų tiekimo nutraukimo atveju dujų gabenimas tranzitu nutraukiamas nedelsiant.

23. Dujų įmonės pagal Vartotojų aprūpinimo energija ir (ar) energijos ištekliais esant ekstremaliai energetikos padėčiai tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. sausio 13 d. nutarimu Nr. 12 (Žin., 2003, Nr. [5-182](#)), 10 punkte nustatytus reikalavimus privalo parengti ir su perdavimo sistemos operatoriumi (ši nuostata netaikoma sistemų operatoriams, kurių sistemos neprijungtos prie perdavimo sistemos, arba tiekimo įmonėms, kurios netiekia dujų į perdavimo sistemą) suderinti parengties ekstremaliai energetikos padėčiai planus (toliau vadinama – planai), kuriais vadovaujantis dujos didelio tiekimo sutrikimo ar nutraukimo atveju būtų tiekiamos vartotojams. Planai kartą per metus peržiūrimi ir prireikus tikslinami.

IV. DUJŲ TIEKIMO PATIKIMUMO UŽTIKRINIMAS IR FINANSAVIMAS

24. Buitinių vartotojų nenutrūkstamo dujų tiekimo išlaidos įtraukiamos į dujų tiekimo kainą, nustačius atskirą tiekimo kainos dedamąją.

25. Nebuitiniai vartotojai pagal pirkimo–pardavimo sutartis nenutrūkstamo dujų tiekimo išlaidas padengia patys savo lėšomis.

26. Dujų laikymo išlaidos (sąnaudos) saugyklose ir dujų transportavimo į saugyklas (iš saugyklų) kainos turi būti nustatomos vadovaujantis ES ir atitinkamų šalių teisės aktais. Šias kainas dujų įmonės privalo skelbti viešai.

V. DUJŲ TIEKIMO SAUGUMO KONTROLĖ IR INFORMACIJOS TEIKIMAS

27. Dujų tiekimo saugumą kontroliuoja Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija ir Valstybinė energetikos inspekcija.

28. Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija pagal kompetenciją kontroliuoja, kad būtų laikomasi dujų tiekimo patikimumo reikalavimų ir dujų tiekimo sutarčių sąlygų dėl dujų tiekimo patikimumo užtikrinimo tarp tiekimo įmonių ir vartotojų. Komisija privalo pareikalausti iš tiekimo įmonių patikslinti tiekimo sutartis, kad jos atitiktų šio Aprašo ir kitų teisės aktų nustatytus reikalavimus. Jeigu sutarčių šalys nevykdo šio reikalavimo, Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija, gindama viešąjį interesą, turi teisę kreiptis į teismą dėl sutarties pakeitimo.

29. Valstybinė energetikos inspekcija kontroliuoja pagrindines dujų tiekimo sutarčių sąlygas (dujų kiekį, vartotojų dujų tiekimo patikimumo grupę, dujų tiekimo tvarką, dujų tiekimo ribojimo ar nutraukimo sąlygas, išipareigojimą mokėti už numatytas pirkti, bet nepaimtas dujas) ir dujų įmonių veiksmus dėl dujų tiekimo patikimumo užtikrinimo tarp dujų įmonių ir galutinių vartotojų, naudojančių dujas energijai gaminti, kai ta energija parduodama ar naudojama visuomeniniams ar gyventojų poreikiams tenkinti. Valstybinė energetikos inspekcija taip pat kontroliuoja tiekimo įmonių sudaromas ir laikomas dujų atsargas.

30. Dujų įmonės ir galutiniai nebuitiniai vartotojai Valstybinei kainų ir energetikos kontrolės komisijai ir Valstybinei energetikos inspekcijai pagal kompetenciją teikia informaciją apie dujų saugumo užtikrinimo priemones ir pagrindines dujų tiekimo sutarčių sąlygas.

31. Dujų įmonės ne vėliau kaip iki kiekvienų metų gegužės 1 dienos parengia saugumo užtikrinimo ataskaitas ir pateikia jas Ūkio ministerijai ir Valstybinei kainų ir energetikos kontrolės komisijai.

32. Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija ir Valstybinė energetikos inspekcija Ūkio ministerijos nustatyta tvarka pagal kompetenciją Ūkio ministerijai teikia informaciją, susijusią su dujų tiekimo saugumu ir jo užtikrinimo priemonėmis.

33. Ūkio ministerija nagrinėja dujų įmonių pateiktas saugumo užtikrinimo ataskaitas ir kitas prevencines priemones dujų tiekimo saugumui užtikrinti.

34. Ūkio ministerija Europos Komisijai ir ES valstybėms narėms teikia informaciją apie dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemones. Ūkio ministerija ne vėliau kaip iki kiekvienų metų liepos 31 dienos parengia ir paskelbia apibendrintą saugumo ataskaitą ir pateikia ją Europos Komisijai.

VI. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

35. Šio Aprašo reikalavimus pažeidę asmenys atsako Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

Gamtinių dujų tiekimo
saugumo užtikrinimo priemonių aprašo
priedas

PREVENCINĖS PRIEMONĖS DUJŲ TIEKIMO PATIKIMUMUI IR TECHNINEI DUJŲ SISTEMŲ SAUGAI UŽTIKRINTI

1. Dujų atsargų sudarymas ir laikymas saugyklose.
 2. Likvidi ir konkurencinga dujų rinka.
 3. Perdavimo ir skirstymo sistemų ilgalaikių plėtros planų rengimas ir įgyvendinimas.
 4. Dujų sistemų panaudojimas.
 5. Dujų tiekimo nenutrūkstamumas.
 6. Galimybė pasinaudoti kaimyninių valstybių perdavimo, SGD sistemų, saugyklų pajėgumais.
 7. Lietuvos ir kaimyninių ES valstybių narių perdavimo sistemų operatorių bendradarbiavimas.
 8. Perdavimo ir skirstymo sistemų operatorių bendradarbiavimas.
 9. Dujų importo lankstumas.
 10. Diversifikuoti dujų tiekimo šaltiniai.
 11. Ilgalaikės dujų tiekimo ir importo sutartys.
 12. Investicijos į naujus jungiamuosius vamzdynus tarp ES valstybių narių, į SGD sistemas ir į saugyklas.
 13. Kitos dujų tiekimo patikimumo ir techninės dujų sistemos saugos užtikrinimo priemonės.
-